

На основу чл. 16, 55а. став (5) и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17) и чл. 14. став (1) и 55. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 39/09 и 25/18), в.д. генералног директора Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О ЗАЈЕДНИЧКИМ ПРАВИЛИМА ЗА ДОДЈЕЛУ
СЛОТОВА И УСКЛАЂИВАЊЕ РЕДОВА ЛЕТЕЊА НА
АЕРОДРОМИМА**

ДИО ПРВИ – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Правилника)

- (1) Овим правилником се утврђују заједничка правила за додјеливање слотова, усклађивање редова летења на аеродромима, поступак додјеле слотова, улога Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине, улога Координационог одбора, услови за координацију на аеродромима, те заштита права код додјеле слотова.
- (2) Овим правилником преузимају се одредбе Уредбе Савјета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за додјелу слотова на аеродромима Заједнице, измијењена Уредбом (ЕЗ) 884/2002 Европског парламента и Савјета од 27. маја 2002. године, Уредбом (ЕЗ) 1554/2003 Европског парламента и Савјета од 22. јула 2003. године, Уредбом (ЕЗ) 793/2004 Европског парламента и Савјета од 21. априла 2009. године, Уредбом (ЕЗ) 545/2009 Европског парламента и Савјета од 18. јуна 2009. године, Уредбом (ЕУ) 2020/459 Европског парламента и Савјета од 30. марта 2020. године, Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) 2020/1477 од 14. октобра 2020. године, Уредбом (ЕУ) 2021/250 Европског парламента и Савјета од 16. фебруара 2021. године, Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) 2021/1889 од 23. јула 2021. године, Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) 2022/255 од 15. децембра 2021. године и Уредбом (ЕУ) 2022/2038 Европског парламента и Савјета од 19. октобра 2022. године.
- (3) Навођење одредаба уредби из става (2) овог члана врши се искључиво у сврху праћења и информисања о преузимању правне стечевине Европске уније у законодавство Босне и Херцеговине

Члан 2.

(Примјена)

Одредбе овог правилника примјењују се на аеродроме у Босни и Херцеговини и на летове на подручју Босне и Херцеговине, унутар тог подручја или из њега.

Члан 3.
(Појмови)

Појмови који се употребљавају у овом правилнику имају следеће значење:

- а) **аеродромски слот** (*slot*) је допуштење које даје координатор у складу са овим правилником за коришћење читаве инфраструктуре аеродрома, која је потребна за одвијање ваздушног саобраћаја на неком координисаном аеродрому, на неки одређени датум и у неко одређено вријеме, које је у сврху слијетања или полијетања одредио координатор слотова у складу са овим правилником;
- б) **нови учесник** (*new entrant*) је:
- 1) ваздушни превозник који захтијева, као дио једне серије слотова, слот на неком аеродрому, на било који дан, гдје би, ако се његов захтјев прихвати, он укупно држао мање од пет слотова на том аеродрому тај дан; или
 - 2) ваздушни превозник који захтијева серију слотова за редован ваздушни превоз путника укључену у ред летења између два аеродрома, ако на тај дан највише два друга ваздушна превозника обављају исте такве летове између тих аеродрома, гдје би, ако се захтјев ваздушног превозника прихвати, тај ваздушни превозник и даље држао мање од пет слотова на том аеродрому за редовни ваздушни саобраћај на тај дан; или
 - 3) ваздушни превозник који тражи серију слотова на аеродрому за редовни ваздушни превоз путника између тог аеродрома и регионалног аеродрома, гдје нити један други ваздушни превозник не обавља непосредан превоз путника између тих аеродрома и система аеродрома на тај дан, гдје би, ако се захтјев ваздушног превозника прихвати, тај ваздушни превозник и даље држао мање од пет слотова на том аеродрому за редован саобраћај на тај дан;
 - 4) ваздушни превозник који држи више од 5% укупних расположивих слотова за одређени дан на одређеном аеродрому, или више од 4% укупних расположивих слотова на предметни дан у неком систему аеродрома који чини дио тог аеродрома, не сматра се новим учесником на том аеродрому.
- ц) **директан ваздушни превоз** (*direct air service*) је ваздушни превоз између два аеродрома, укључујући заустављања, истим ваздухопловом и са истим бројем лета;
- д) **период реда летења** (*scheduling period*) је љетњи или зимски период превоза који се користи у редовима летења ваздушних превозника;
- е) **Споразум ЕСАА** је мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу с Резолуцијом Савјета безбједности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздушног

подручја ("Службени гласник БиХ – Међународни уговори", број 10/07);

- ф) **ваздушни превозник** (*air carrier*) је организација или предузеће које посједује важећу радну дозволу или њен еквивалент најкасније 31. јануара за следећи љетни период реда летења или 31. августа за следећи зимски период реда летења; за потребе чл. 5, 9, 10. и 12. овог правилника, дефиниција ваздушног превозника односи се и на оперatore пословног ваздухопловства када обављају ваздушни саобраћај према реду летења; за потребе чл. 8. и 13. овог правилника дефиниција ваздушног превозника односи се и на све оперatore цивилног ваздухопловства;
- г) **ваздушни превозник ЕСАА подручја** (*ECAA air carrier*) је ваздушни оператор којем је надлежни орган државе потписнице Споразума ЕСАА издао важећу радну дозволу у складу с важећим прописима садржаним у том споразуму;
- х) **група ваздушних превозника** (*group of air carriers*) је два или више ваздушних превозника који удружени извршавају заједничке операције, уступају франшизе или лете под заједничким кодом (*code-sharing*) ради обављања одређене услуге ваздушног превоза;
- и) **координисани аеродром** (*coordinated airport*) је сваки аеродром на који, да би могао слетјети или узлетјети ваздушни превозник или било који оператор ваздухоплова, мора имати слот који му је додијелио координатор слотова, осим државних летова, слијетања у случају опасности и хуманитарних летова;
- ј) **потпуно координисани аеродром** (*schedules facilitated airport*) је аеродром на којем постоји могућност закрчења саобраћаја у неким дијеловима дана, седмице или године, које се може ријешити добровољном сарадњом између ваздушних превозника и за који је именован координатор који усклађује саобраћај ваздушних превозника који саобраћају или намјеравају саобраћати на том аеродрому;
- к) **систем аеродрома** (*airport system*) је два или више аеродрома груписаних како би опслуживали исти град или урбано подручје;
- л) **управно тијело аеродрома или управно тијело** (*managing body of the airport*) је тијело које, за првенствени циљ, има руковођење и управљање аеродромском инфраструктуром, као и координисање и контролу активности различитих оператора који су присутни на аеродрому или у аеродромском систему;
- м) **серија слотова** (*series of slots*) је најмање пет слотова који се захтијевају за исто вријеме у истом дану седмице, у истом периоду летења и који су на тај начин и додијељени или, ако то није могуће, који су додијељени за приближно исто вријеме;
- н) **пословно ваздухопловство** (*business aviation*) је сектор генералне авијације који се односи на операције или коришћење ваздухоплова од стране ваздушног превозника за превоз путника или роба као помоћ у извршавању њиховог пословања, кад се управља ваздухопловом у сврхе које уопштено не улазе у најам те њима управљају лица која имају најмање дозволу за пилота с овлашћењем за инструментално летење;

- o) **координациони параметри** (*coordination parameters*) је исказивање, у оперативном смислу, свих расположивих капацитета за додјелу слотова на неком аеродрому током сваког координационог периода, узимајући у обзир све техничке, оперативне и факторе животне средине који утичу на функционисање инфраструктуре аеродрома и његових различитих подсистема;
- п) **Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине - BHDCA** (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation - BHDCA*): Надлежна ваздухопловна власт Босне и Херцеговине/Државни надзорни орган Босне и Херцеговине/Надлежни орган у чијој су надлежности управни, стручни и надзорни послови из области ваздушног саобраћаја у Босни и Херцеговини.

ДИО ДРУГИ – УСЛОВИ ЗА КООРДИНАЦИЈУ АЕРОДРОМА

Члан 4.

(Услови за координацију)

- (1) Услови за координацију аеродрома су:
- BHDCA нема обавезу одређивања било којег аеродрома као координисаног или потпуно координисаног осим у складу с одредбама овог члана;
 - BHDCA неће одредити аеродром као потпуно координисан осим у складу са ставом (3) овог члана.
- (2) BHDCA може било који аеродром одредити као координисани под условом да су испуњени принципи транспарентности, неутралности и недискриминације.
- (3) BHDCA, кад то сматра потребним, води рачуна о томе да управно тијело аеродрома спроведе детаљну анализу капацитета за аеродром који нема додијељен статус или за координисани аеродром, по писаном захтјеву, ваздушних превозника који представљају више од половине операција на том аеродрому или управног тијела аеродрома, када се сматра да је капацитет недовољан за стварне или планиране операције у одређеним периодима.
- (4) Анализа из става (3) овог члана, која се заснива на опште признатим методама, утврђује сваки мањак капацитета, узимајући у обзир ограничења везана за окружење тог аеродрома.
- (5) Анализа из става (3) овог члана предвиђа могућности отклањања таквог мањка кроз нову или модификовану инфраструктуру, оперативне промјене или било какве друге промјене, те одређује временски оквир који се предвиђа за рјешавање тих недостатака.
- (6) Анализа се ажурира ако се позива на став (8) овог члана или ако је на аеродрому дошло до промјена које битно утичу на капацитет и искоришћавање капацитета. Анализа и коришћена метода анализе дају се на увид онима који су тражили да се анализа направи, а другим заинтересованим странама на њихов захтјев.
- (7) На основу анализе, BHDCA се савјетује о стању капацитета аеродрома са управним тијелом аеродрома, ваздушним превозницима који редовно користе тај аеродром, њиховим представницима, представницима генералне авијације који редовно користе тај аеродром, те надлежном контролом ваздушног саобраћаја.
- (8) Кад се проблеми с капацитетом јављају најмање током једног периода реда летења, BHDCA обезбјеђује да се

аеродром за одговарајући период прогласи координисаним, само:

- ако је мањак капацитета тако озбиљан да се на том аеродрому не могу избјећи значајна кашњења; и
 - ако не постоје никакве друге могућности рјешавања тих проблема у краћем року.
- (9) BHDCA, може, само у изузетним случајевима, аеродром који има проблеме с мањком капацитета прогласити координисаним за неки одговарајући период.
- (10) Када се на координисаном аеродрому обезбједе капацитети довољни за задовољавање потреба постојећег или планираног саобраћаја, BHDCA укида статус координисаног аеродрома.

Члан 5.

(Координатор)

- (1) BHDCA је одговорна за координисане и потпуно координисане аеродроме и именује квалификовано физичко или правно лице, као координатора, након што се о томе савјетује са ваздушним превозницима који редовно користе тај аеродром, њиховим представницима, те управним тијелом аеродрома и координационим одбором. Исти координатор може бити именован за више аеродрома.
- (2) BHDCA обезбјеђује:
- да координатор на координисаном аеродрому поступа у складу са овим правилником на независан, неутралан, недискриминаторан и транспарентан начин;
 - независност координатора на координисаном аеродрому функционално раздвајајући координатора од сваке поједине заинтересоване стране. Систем финансирања активности координатора је такав да обезбјеђи његов независан статус.
- (3) Координатор је дужан учествовати на међународним конференцијама ваздушних превозника о редовима летења.
- (4) Координатор савјетује ваздушне превознике и препоручује им замјенска времена доласка и/или одласка ако постоји вјероватноћа да ће доћи до закрчења.
- (5) Координатор је једино лице одговорно за додјелу слотова. Координатор додјељује слотове у складу с одредбама овог правилника и омогућава, у хитним случајевима, додјелу слотова изван радног времена.
- (6) Координатор посматра да ли су операције ваздушних превозника у складу с редовима летења који су им препоручени. Координатор слотова надзире јесу ли операције ваздушних превозника у складу са слотовима који су им додијељени. Те провјере усклађености обављају се у сарадњи са управним тијелом аеродрома и са надлежном контролом ваздушног саобраћаја, при чему треба водити рачуна о времену и другим релевантним параметрима који се односе на аеродром.
- (7) Координатор, на захтјев, у разумном року, бесплатно даје на увид заинтересованим странама, посебно члановима или посматрачима у координационом одбору, у писаном облику или било којем другом лако доступном облику сљедеће информације:
- хронолошки редослијед додјеле слотова свим ваздушним превозницима на том аеродрому;
 - о затраженим слотовима (први захтјев) за све ваздушне превознике и то хронолошким редослиједом;
 - о свим додијељеним слотовима и преосталим захтјевима за слотове, наведене хронолошким

редослиједом по превозницима, за све ваздушне превознике;

- д) о свим преосталим расположивим слотовима;
 - е) све појединости о критеријумима за распоdjелу.
- (8) Информације из става (7) овог члана координатор даје на увид најкасније у вријеме одржавања релевантних конференција о редовима летења, те према потреби за вријеме трајања таквих конференција и непосредно након истих.
- (9) На захтјев, координатор информације из става (8) овог члана доставља у облику сажетог прегледа. За достављање таквог сажетог прегледа информација, ВНДСА може наплатити посебну накнаду.
- (10) Кад су доступни значајни и општеприхваћени стандарди редова летења, координатор и ваздушни превозници их примјењују под условом да исти испуњавају услове садржане у прописима из Анекса I Споразума о успостављању заједничке европске ваздухопловне области.

Члан 6.

(Координациони одбор)

- (1) На координисаном аеродрому, ВНДСА обезбјеђује оснивање координационог одбора. Исти координациони одбор оснива се за један или више координисаних аеродрома. Чланство у координационом одбору отворено је за ваздушне превознике који редовно користе тај аеродром/е и за њихове представнике, управно тијело аеродрома, надлежну контролу ваздушног саобраћаја и представнике генералне авијације који редовно користе тај аеродром.
- (2) Задаци координационог одбора су:
- а) давање приједлога или савјета координатору слотова и/или о:
 - 1) могућностима повећања капацитета аеродрома, утврђеним у складу с чланом 4. овог правилника или могућностима бољег искоришћавања капацитета,
 - 2) координационим параметрима које треба одредити у складу са чланом 7. овог правилника,
 - 3) методама праћења коришћења додијелиених слотова,
 - 4) локалним упутствима за додјелу слотова или праћење коришћења додијелиених слотова, водећи рачуна, између осталог, о могућим специфичностима радног окружења, како је предвиђено у члану 9. став (5) овог правилника,
 - 5) побољшањима саобраћајних услова на том аеродрому,
 - 6) озбиљним проблемима с којима се суочавају нови учесници, како је предвиђено у члану 12. став (12) овог правилника,
 - 7) свим питањима у вези са капацитетом аеродрома;
 - б) посредовање између свих заинтересованих страна у вези са притужбама на додјелу слотова, како је предвиђено у члану 14. овог правилника.
- (3) Координациони одбор позива координатора на састанке у својству посматрача.
- (4) Координациони одбор доноси пословник којим се, између осталог, регулише учествовање, именовања, те учесталост одржавања састанака. Сваки члан координационог одбора може предложити локалне смјернице предвиђене чланом 9. став (5) овог правилника. На захтјев координатора слотова,

координациони одбор расправља о предложеним локалним смјерницама за додјелу слотова, као и о смјерницама за праћење коришћења додијелиених слотова. Одбор подноси ВНДСА извјештај о расправи са знаком става који је одбор заузео.

Члан 7.

(Координациони параметри)

- (1) ВНДСА, на координисаном аеродрому, два пута годишње утврђује параметре координисања за додјелу слотова водећи рачуна о свим релевантним техничким, оперативним ограничењима, те ограничењима везаним уз специфично окружење, као и о свим промјенама истих.
- (2) Утврђивање параметара координисања за додјелу слотова заснива се на објективној анализи могућности прихватања ваздушног саобраћаја, уважавајући различите врсте ваздушног саобраћаја на аеродрому, могућа закрчења ваздушног простора за вријеме координационог периода, те стање капацитета.
- (3) Параметри се достављају координатору на вријеме и прије почетка прве додјеле слотова због конференција о редовима летења.
- (4) У смислу утврђивања параметара из става (1) овог члана, када је то примјењиво, координатор одређује релевантне размаке у времену координисања након савјетовања с координационим одбором и у складу с утврђеним капацитетом.
- (5) Прије доношења коначне одлуке о параметрима за додјелу слотова, координациони одбор детаљно расправља о утврђивању параметара и коришћене методологије, као и евентуалне измјене истих, с циљем повећавања капацитета и броја расположивих слотова за додјелу. Заинтересованим странама, на њихов захтјев, дају се на увид сви релевантни документи.

Члан 8.

(Информације за координаторе слотова)

- (1) Ваздушни превозници, који изводе операције или намјеравају изводити операције на координисаном или потпуно координисаном аеродрому, дужни су координатору доставити све релевантне информације које координатор затражи. Све релевантне информације достављају се у облику и унутар рока које одреди координатор. Посебно, ваздушни превозник дужан је у тренутку подношења захтјева за додјелу слотова обавијестити координатора о томе хоће ли у односу на тражене слотове користити статус новог учесника, у складу с чланом 3. став (1) тачка б) овог правилника.
- (2) За све остале аеродроме који немају додијелиен статус, управно тијело аеродрома на захтјев координатора слотова доставља све информације које посједује о планираним летовима ваздушних превозника.
- (3) Ако ваздушни превозник не достави информације из става (1) овог члана, осим ако може на задовољавајући начин доказати да постоје оправдани разлози, или ако достави нетачне или лажне информације, координатор слотова одбиће његов захтјев за додјелу слота или захтјев оног ваздушног превозника на којег се односе непотпуне, нетачне или лажне информације. Координатор слотова том ваздушном превознику доставља образложење због чега његов захтјев није узео у разматрање.
- (4) Координатор слотова, управно тијело аеродрома и надлежна контрола ваздушног саобраћаја размјењују све информације које су им потребне за обављање њихових послова, укључујући податке о летовима и слотове.

ДИО ТРЕЋИ – ДОДЈЕЛА СЛОТОВА**Члан 9.**

(Поступак додјеле слотова)

- (1) Серије слотова, из базе слотова, додјелују се ваздушним превозницима као допуштење за коришћење инфраструктуре аеродрома, у сврху слијетања или полијетања, у периоду реда летења за које су ти слотови затражени, по чијем истеку морају бити враћени у базу слотова у складу са одредбама члана 12. овог правилника.
- (2) Не доводећи у питање чл. 8. и 10. овог правилника, члан 12. став (1), члан 13. овог правилника и став (1) овог члана се не примјењују кад су испуњени следећи услови:
 - а) кад неку серију слотова ваздушни превозник користи за обављање редовног или нередовног планираног превоза, и
 - б) кад тај ваздушни превозник може документовати да је дотичну серију слотова користио на начин који му је одобрио координатор слотова најмање 80% времена током периода реда летења за које му је иста додијелена.
- (3) У случају из тачке б) став (2) овог члана, таква серија слотова том ваздушном превознику даје право на исту серију слотова у следећем одговарајућем периоду реда летења и ако то затражи унутар рока који је одређен у члану 8. став (1) овог правилника.
- (4) Не доводећи у питање члан 12. став (2) овог правилника, у ситуацији кад се не могу сви захтјеви за додјелом слотова ријешити на начин који задовољава заинтересоване ваздушне превознике, предност се даје комерцијалним летовима, а посебно летовима укљученим у ред летења и програмираним нередовним летовима. У случају конкурентних захтјева унутар исте категорије саобраћајних услуга, предност треба дати онима који саобраћају током цијеле године.
- (5) Поновно одређивање серије слотова, прије додјеле преосталих слотова из базе из члана 12. овог правилника другим заинтересованим ваздушним превозницима, прихвата се само из оперативних разлога или ако би поновно одређивање слотова значило побољшање у односу на првобитно затражена времена. Такво поновно одређивање слотова не примијењује се прије него то координатор слотова изричито потврди.
- (6) Координатор је дужан узети у обзир додатна правила и смјернице које је одредила индустрија ваздушног саобраћаја, те локалне смјернице које је координациони одбор предложио, а ВНДСА прихватила, уз услов да та правила и смјернице не утичу на независан статус координатора, да су усклађене са Споразумом ЕСАА и имају као циљ унаприједити ефикасност коришћења капацитета аеродрома.
- (7) Ако неки захтјев за додјелу слота није могуће одобрити, координатор обавјештава ваздушног превозника, који је поднио тај захтјев, о разлозима због којих то није било могуће и наводи најближи слободни замјенски слот.
- (8) Координатор, поред планиране додјеле слотова за одређени период реда летења, рјешава и у задњи тренутак достављене захтјеве за додјелу слотова за сваку врсту ваздушног саобраћаја, укључујући и генералну авијацију. С тим циљем, након расподјеле слотова ваздушним превозницима који су за то раније поднијели захтјеве, могу се користити неискоришћени слотови у бази слотова из члана 12. овог правилника, као и слотови ослобођени у посљедњи тренутак.

Члан 10.

(Пренос и размјена слотова)

- (1) Словови се могу:
 - а) преносити од стране ваздушног превозника с једне линије или врсте ваздушног превоза на неку другу линију или врсту ваздушног превоза коју обавља тај исти ваздушни превозник;
 - б) преносити:
 - 1) између ваздушног превозника и његових подружница, те између подружница истог ваздушног превозника;
 - 2) у оквиру стицања контролног удјела у капиталу неког ваздушног превозника;
 - 3) у случају потпуног или дјелимичног преузимања, кад се слотови директно односе на преузетог ваздушног превозника;
 - ц) размјењивати међу ваздушним превозницима, један за један.
- (2) Пренос или размјена из става (1) овог члана се пријављују координатору и не примјењују се прије него их координатор слотова директно потврди. Координатор одбија потврђивање преноса или размјену слотова ако нису у складу с условима из овог правилника и ако координатор слотова није добио задовољавајуће доказе:
 - а) да то неће негативно утицати на операције на аеродрому, узимајући у обзир све техничке, оперативне и специфичне услове животне средине;
 - б) да неки пренос слотова не спада у случајеве из става (3) овог члана.
- (3) Словови додијелени новом учеснику:
 - а) Словови додијелени неком новом учеснику, како је дефинисано у члану 3. тачка б) овог правилника, не могу се преносити како је предвиђено ставом (1) тачка б) овог члана током два једнака периода реда летења осим у случају законски овлашћеног преузимања дјелатности предузећа у стечају.
 - б) Словови додијелени неком новом учеснику, како је дефинисано у члану 3. тачка б) ал. 2) и 3) овог правилника не могу се преносити на другу линију како је предвиђено ставом (1) тачка а) овог члана током два једнака периода реда летења, осим ако би се тог новог учесника на новој линији третирало с истим приоритетом као и на почетној линији.
 - ц) Словови додијелени неком новом учеснику, како је дефинисано у члану 3. тачка б) овог правилника не могу се размјењивати како је предвиђено ставом (1) тачка ц) овог члана током два једнака периода реда летења осим с циљем побољшања временских распореда слотова за дотичне услуге у односу на претходно затражене временске распореде.

Члан 11.

(Искључење захтјева за накнаду)

- (1) Право на серију слотова из члана 9. став (2) овог правилника не даје право на тражење накнаде за њихова блокирања, ограничења или укидања у складу са Споразумом ЕСАА.
- (2) Овај правилник не утиче на области надлежних органа БиХ да затраже пренос слотова између ваздушних превозника и да управљају њиховом додјелом у складу са важећим законима о тржишној конкуренцији.
- (3) Пренос слотова из става (2) овог члана може се спроводити само без новчане накнаде.

Члан 12.
(База слотова)

- (1) Координатор успоставља базу слотова која садржава све слотове који нису додијељени на основу члана 9. ст. (2) и (4) овог правилника. Сви нови капацитети слотова утврђени на основу члана 4. став (3) стављају се у базу слотова.
- (2) Серија слотова која је додијељена неком ваздушном превознику за обављање неког лета укљученог у ред летења или неког планираног нередовног лета, том ваздушном превознику не даје право на исту серију слотова у сљедећем одговарајућем периоду реда летења, ако дотични ваздушни превозник не може доказати да је те слотове, које му је координатор слотова одобрио, користио најмање 80% времена током периода реда летења за које су му исти били додијељени.
- (3) Слотови додијељени неком ваздушном превознику прије 31. јануара за сљедећу љетну сезону или прије 31. августа за сљедећу зимску сезону, а који буду прије тих датума враћени координатору ради прерасподјеле, не узимају се у обзир у сврху израчуна искоришћења.
- (4) Ако се не може доказати 80% искоришћења серије слотова, сви слотови из дотичне серије враћају се у базу слотова, осим ако се чињеница да нису искоришћени може оправдати на основу било којег од сљедећих разлога:
 - а) непредвидљиве и неизбјежне околности изван утицаја тог ваздушног превозника, а које су довеле до:
 - 1) забране коришћења типа ваздухоплова који се уопштено користи за предметне летове,
 - 2) затварања неког аеродрома или ваздушног простора,
 - 3) озбиљног поремећаја у саобраћају на дотичним аеродромима, укључујући оне серије слотова с других аеродрома ЕСАА подручја који су везани уз линије код којих су током значајног дијела релевантног периода реда летења услиједили такви поремећаји;
 - б) прекид ваздушног саобраћаја због активности које негативно утичу на одређене летове и које практично и/или технички онемогућавају том ваздушном превознику обављање операција на начин како је то планирао;
- (5) Због значајне финансијске штете предметног ваздушног превозника ЕСАА подручја, орган надлежан за издавање дозволе издаје му привремену оперативну дозволу, која важи до финансијског преуређења тог ваздушног превозника, у складу са чланом 18. став (1) Правилника о радној дозволи ваздушног оператора ("Службени гласник БиХ", број 58/17).
- (6) Ако је неискоришћавање слота оправдано ограничењима из става (4) овог правилника, координатор сматра да се слот искоришћава у оквиру серије дотичних слотова.
- (7) Координатори редовно размјењују најбољу праксу повезану са спровођењем одредаба из става (4) овог члана како би се обезбједила њихова кохерентна и досљедна примјена на ЕСАА подручју.
- (8) Координатори објављују и редовно ажурирају попис одредишта на која се примјењује став (4) овог члана.
- (9) Не доводећи у питање члан 9. став (2) овог правилника, те релеванте одредбе прописа о издавању радне дозволе, слотови укључени у базу слотова дистрибуишу се међу ваздушним превозницима који су поднијели захтјеве за додјелу слотова. 50% тих слотова се прво додјељује

- новим учесницима, осим ако захтјеви од стране нових учесника представљају мање од 50%. Координатор поступа правично са захтјевима нових учесника и осталих ваздушних превозника, у складу с координационим периодима сваког дана реда летења.
- (10) Нови учесник, којем је понуђена серија слотова унутар периода од један сат прије или сат послје времена које је он тражио, и који није прихватио ту понуду, за предметни период реда летења не може задржати статус новог учесника.
 - (11) У случају летова које обавља нека група ваздушних превозника, само један ваздушни превозник из те групе може поднијети захтјев за додјелу потребних слотова. Ваздушни превозник, који обавља такве летове, преузима одговорност за испуњавање оперативних критеријума који су потребни да би задржао прије стечену предност описану у члану 9. став (2) овог правилника. Слотове додијељене једном ваздушном превознику може користити неки други ваздушни превозник/ваздушни превозници из исте групе под условом да се за дотични лет у сврху координације и праћења задржи идентификациони код ваздушног превозника којем су слотови додијељени. Након престанка таквих операција, тако коришћени слотови остају ваздушном превознику којем су на почетку били додијељени. Ваздушни превозници укључени у заједничке операције дужни су координатора слотова детаљно обавијестити о тим операцијама прије почетка таквих операција.
 - (12) Ако и даље постоје озбиљни проблеми за нове учеснике, ВНДСА сазива састанак координационог одбора предметног аеродрома. Сврха састанка је анализа могућности за поправак настале ситуације.

Члан 13.

(Непридржавање ваздушног оператора распореда додијељених слотова)

- (1) Пружалац услуга ваздушне пловидбе може одбити план летења ваздушног превозника ако тај ваздушни превозник намјерава слетјети или узлетјети на неком координисаном аеродрому током периода у којима је тај аеродром координисан, а да му координатор слотова није додијелио слот.
- (2) Координатор слотова дужан је повући серију слотова која је била привремено додијељена неком ваздушном превознику, који је био у поступку оснивања, и вратити их у базу слотова 31. јануара за сљедећу љетну сезону, односно 31. августа за сљедећу зимску сезону, ако тај ваздушни превозник на тај дан не поседује радну дозволу или други одговарајући документ или ако мјеродавни надлежни орган за издавање дозвола не изјави да ће радна дозвола или други одговарајући документ бити издати прије почетка одговарајућег периода реда летења.
- (3) Координатор слотова дужан је повући и вратити у базу серију слотова неког ваздушног превозника коју је исти добио на основу размјене у складу с чланом 10. став (1) тачка ц) ако се ти слотови не користе на предвиђени начин.
- (4) Ваздушни превозници, који вишекратно и намјерно обављају саобраћај у вријеме које се значајно разликује од додијељеног слота као дијела серије слотова, или слотове користе на начин који се значајно разликује од начина на који им је указано приликом додјеле истих и тиме наносе штету аеродрому или ваздушном саобраћају, губе свој статус из члана 9. став (2) овог правилника. Координатор може донијети одлуку да том

ваздушном превознику одузме дотичну серију слотова за преостали дио периода реда летења и да те слотове врати у базу након што саслуша образложење тог ваздушног превозника и након издавања једнократне опомене.

- (5) ВНДСА утврђује и примјењује ефикасне, пропорционалне и одвраћајуће мјере или једнаке мјере за ваздушне превознике који се стално и намјерно не придржавају овог правилника.
- (6) Не доводећи у питање члан 12. став (4) овог правилника, ако неки ваздушни превозник не може остварити стопу искоришћености од 80% из члана 9. став (2) овог правилника, координатор може, након што саслуша дотичног ваздушног превозника, одлучити да му одузме дотичну серију слотова за преостали дио периода реда летења и стави их у базу.
- (7) Не доводећи у питање члан 12. став (4) овог правилника, ако након неког додијељеног времена, које представља 20% периода важења серије слотова, не буде искоришћен ниједан слот из те серије, координатор, након што саслуша дотичног ваздушног превозника, дотичну серију слотова за преостали дио периода реда летења ставља у базу.

ДИО ЧЕТВРТИ – ЗАШТИТА ПРАВА

Члан 14.

(Заштита права)

- (1) Не доводећи у питање право на жалбу на основу општих прописа Босне и Херцеговине у вези са подношењем жалбе, притужбе повезане с примјеном чл. 8. став (3), 9, 10, 13. ст. (1) до (4) и (6) овог правилника подносе се Координационом одбору.
- (2) Одбор разматра притужбе из става (1) овог члана унутар периода од мјесец дана након подношења притужбе и, ако је могуће, даје приједлоге координатору с циљем рјешавања проблема. Ако се притужба не може ријешити, ВНДСА може, током додатног периода од два мјесеца, организовати посредовање представничке организације ваздушних превозника или аеродрома или посредовање треће стране.
- (3) ВНДСА предузима одговарајуће мјере, у складу са важећим законима у Босни и Херцеговини, за заштиту координатора у вези са одштетним захтјевима везаним за његову функцију утврђену овим правилником, осим у случајевима свјесног нехата или злонамјерног понашања.

ДИО ПЕТИ – СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Члан 15.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-637-9/23

3. марта 2024. године
Бања Лука

В.д. генералног директора
Зорислав Ивановић, с. р.